

Antwoorden 5 havo – Opdrachtenboek

Hoofdstuk 4 HERHALING Wereld

4.1 Patronen: welvaart en welzijn

1

- a Hoe hoger/lager de welvaart hoe minder/meer mensen in de landbouw werken.
- b Jemen beschikt over veel minder oliebronnen dan de andere landen van het Arabisch schiereiland.
- c Het bbp/hoofd is een gemiddeld inkomen voor het hele land. Regionale ongelijkheid wordt verdoezeld. In figuur 1 is die wel zichtbaar door de indeling in regio's.

2

- a Sociale ongelijkheid.
- b Afgenomen. Dat komt doordat de linkse regeringen veel meer aandacht hebben besteed aan armoedebestrijding.
- c Centrum: zuidoosten; periferie: noordoosten.
- d Je ziet dat in het zuidoosten van Brazilië een geïndustrialiseerde regio ligt met onder andere een kerncentrale en een technopool. Een deel van de industriële productie verschuift van de centrumlanden naar de semiperiferie, met als gevolg dat de internationale arbeidsverdeling verandert.

3

- a GB 245C/GB 259C. Je ziet op de kaart dat in Venezuela de exportopbrengst uit de aardolie meer dan 50 procent is. In 2015 was de aardolieprijs laag. Hierdoor daalde de opbrengst en kwam het land in een diepe crisis. Het exportpakket van Brazilië is veel meer divers.
- b In beide landen woedde in 2015 een burgeroorlog.
- c (1) Figuur 2 is een momentopname.
(2) Figuur 2 zegt alleen iets over de toename van het bbp in 2015, maar niets over de hoogte van het bbp/hoofd.

4

- a Turkije schoof op van semiperiferie naar centrum; Indonesië van periferie naar semiperiferie.
- b In Turkije daalt het aandeel van de agrarische sector steeds meer en wordt de dienstensector steeds belangrijker. In Indonesië neemt het hoge aandeel van de agrarische beroepsbevolking – typisch voor een land in de periferie – steeds verder af.
- c Opkomende landen, bijvoorbeeld Brazilië of China. Middengroep bijvoorbeeld India of Indonesië. Achterblijvers bijvoorbeeld Niger.
- d (1) Het verschil in koopkracht. De prijzen van goederen en diensten liggen in India veel lager.
(2) De informele sector. India kent een uitgebreide informele sector. De opbrengsten hieruit tellen niet mee in het bbp/hoofd.
- e A Brazilië of Rusland; B Venezuela; C DR Congo; D Oekraïne; E China; F Myanmar.
- f Het land exporteert vooral grondstoffen en dat is de traditionele rol van de periferie.

4.2 Patronen: bevolkingsgroei en -spreiding

1

a Bijvoorbeeld:

- (1) De jonge leeftijdsopbouw. Regel: bij een jonge leeftijdsopbouw zijn ook in de toekomst veel vrouwen in de vruchtbare leeftijd.
- (2) Lage opleidingsniveau. Regel is: hoe lager het opleidingsniveau, hoe hoger de vruchtbaarheid.
- (3) De armoede. Regel: hoe hoger de armoede, hoe hoger de vruchtbaarheid.
- (4) Hoge kindersterfte. Regel: hoe hoger de kindersterfte, hoe hoger de vruchtbaarheid.
- (5) Traditie en cultuur. Regel: in sommige culturen geeft een groot gezin aanzien.

b Duitsland in fase 4 en Nigeria in fase 2.

c Duitsland. Dat is een rijk land (oorzaak) dat aantrekkelijk is voor migranten om zich daar te vestigen (gevolg). Nigeria zal juist veel emigratie kennen.

d Europa. De bevolking in Europa zal afnemen. Dat betekent dat de bevolking vergrijsd (oorzaak). Hierdoor zal de demografische druk toenemen (gevolg).

e De Afrikaanse bevolking is jong en groeit nog steeds, de Europese bevolking vergrijsd en neemt af. De migratie vanuit Afrika kan de daling en vergrijzing afremmen.

2

a 1 fysisch-geografisch (natuur): verschil in natuurlijke omstandigheden. Vooral de droge gebieden zijn dun bevolkt.

2 historisch: Australië is gekoloniseerd vanuit Verenigd Koninkrijk. Hierbij werden vooral de kustgebieden gekoloniseerd.

b Australië is veel rijker dan de omringende landen.

c De klassenindeling op de kaarten voor Nederland en Australië is niet hetzelfde. Daarnaast is het kaarttype van de twee kaarten niet hetzelfde.

3

a Landen met een lage ontwikkeling hebben in het algemeen een hoge vruchtbaarheid. Ook zie je dat de verstedelijkingsgraad in deze landen nog laag is, maar het urbanisatietempo hoog.

b Marokko heeft een veel jongere bevolking dan Nederland (oorzaak). De sterftetekans per 1000 inwoners is bij een jonge bevolking veel kleiner dan bij een oudere bevolking (gevolg).

c Het zijn vooral jongeren die naar de stad trekken. Wanneer ze zich hebben gevestigd, stichten zij een gezin (oorzaak). Hierdoor groeit de stadsbevolking extra en neemt de verstedelijkingsgraad dus toe (gevolg).

d Het voorkomen van krottenwijken (bidonvilles) in Marrakech.

4

a Arbeidsmigranten /economische migranten).

b De meeste illegalen komen uit Mexico en Midden-Amerika. De zuidelijke staten liggen het dichtstbij.

c In deze staten ligt een aantal grote steden die altijd veel immigranten aantrekken.

d Ze moeten de streng bewaakte zuidgrens van de VS zien over te steken.

4.3 Patronen: cultuur

1

- a Zoals je in bron 12 ziet, hebben moslims vanuit Saudi-Arabië dit gebied veroverd en de islam geïntroduceerd.
- b Bijvoorbeeld. *Materieel*: moskeeën, gesluierde vrouwen. *Immaterieel*: Arabische taal, op de Koran gebaseerde waarden en normen/leefwijze.
- c Frans. Marokko is een Franse kolonie geweest zoals uit GB 177B/GB 183A blijkt (situatie). Vaak wordt na de dekolonisatie de taal van de vroegere koloniale macht overgenomen als lingua franca (algemene regel).
- d Het is een bergachtig gebied.
- e Bergachtige gebieden zijn vaak weinig toegankelijk (oorzaak). Dit soort gebieden ondervindt daardoor minder invloed van buitenaf, bijvoorbeeld op cultureel gebied (gevolg).

2

- a Sahel. Op de kaart zie je dat hier de cultuurgrens niet samenvalt met de staatsgrenzen, maar midden door deze landen loopt. Dat maakt de kans op een burgeroorlog groter.
- b Op figuur 5 zie je dat niet het Frans de overheersende taal is die in Marokko gesproken wordt, maar Arabisch en Berberdialecten. In een vestigingskolonie wordt het gebied geheel door de kolonisten in bezit genomen en wordt ook de taal uit het moederland overgenomen. Denk bijvoorbeeld aan de VS en Australië.
- c A 3; B 4; C 1; D 2

3

- a In bron 12 zie je hoe de islam zich vanuit Mekka heeft verspreid over delen van Azië.
- b In 1947 maakte het vroegere Oost-Pakistan (sinds 1971 Bangladesh) zich net als het huidige Pakistan los van India. Het leidde tot een enorme volksverhuizing; veel moslims trokken vanuit het overwegend hindoeïstische India naar Pakistan, terwijl veel hindoes Oost-Pakistan verruilden voor India.
- c De vruchtbaarheid – aantal kinderen per vrouw – is onder de moslimbevolking (4,7) hoger dan onder de hindoes (4,2).
- d Bangladesh is een kolonie van het Verenigd Koninkrijk geweest. De Britten hebben het christendom geïntroduceerd in Brits-Indië en dus ook in Bangladesh.

4

- a Nederland: door de komst van veel arbeidsmigranten en hun gezin uit islamitische landen. Bulgarije: zoals je op GB 84C/GB – ziet, behoorde Bulgarije vroeger tot het Ottomaanse Rijk. Dit Turkse rijk was islamitisch.
- b Fase van: Nederlandse cultuur is wel bekend maar nog niet geaccepteerd.
- c B, D